

Osasto

Laatija: Pekka Nieminen, Netum Oy

Tunnuskäytänteet julkisessa hallinnossa -työryhmän kokous

Aika 17.11.2017 klo 09:00-12:00

Paikka Hgin kaupunki, Aleksanterinkatu 20, SDP:n ryhmähuone

Osallistujat paikalla	Mikael Vakkari, Helsingin kaupunki	puheenjohtaja
	Sami Tikkanen, Vihdin kunta	jäsen
	Saija Ylönen, Tilastokeskus	jäsen
	Jessica Parland-von Essen, CSC	jäsen
	Pekka Nieminen, Netum Oy	sihteeri
	Juha Hakala, Kansalliskirjasto	jäsen
	Veijo Pätynen, Maanmittauslaitos	jäsen
	Tarja Myllymäki, Maanmittauslaitos	varajäsen
	Jouni Tuominen, Helsingin yliopisto	jäsen
	Päivi Karkkola, Trafi	varajäsen
	Terja Ketola, VNK	jäsen
	Torbjörn Lundkvist, Kansaneläkelaitos	jäsen
	Markus Merenmies, Kansallisarkisto	jäsen
	Petri Roponen, VRK	jäsen
Markus Rahkola, VM	varapuheenjohtaja	
Osallistujat ei paikalla	Jari Lehtonen, THL	jäsen
	Outi Hermans, Hki	varajäsen
	Joonas Mäkinen, Opetushallitus	jäsen
	Marko Latvanen, VRK	varajäsen
	Janne Juhala, Trafi	jäsen
	Satu Sorvali, Kansallisarkisto	varajäsen
	Tuukka Saranpää, Tilastokeskus	varajäsen
	Katarina Repo, Opetushallitus	varajäsen
	Suvi Remes, VM	VM-rooli
Anne Kauhanen-Simanainen, VM	VM-rooli	

Valtiovarainministeriö on asettanut Tunnuskäytänteet julkisessa hallinnossa -työryhmän Yhteinen tiedon hallinta -hankkeeseen. Määräaikaisen asiantuntijatyöryhmän toimikausi on 1.6.2017 – 31.12.2017.

1 Kokouksen avaus

Työryhmän puheenjohtaja avasi kokouksen 09:10.

2 Asialistan hyväksyminen

Hyväksyttiin asialista.

3 Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Käytiin läpi edellisen kokouksen muistio.

Hyväksyttiin muistio.

4 Kysely

Todettiin, että kysely on lähetetty ja palautusaikaa on 24.11. saakka.

Helsingin yliopistolta on ilmeisesti tulossa useampia vastauksia.

Keskusteltiin siitä, miten vastaukset käsitellään ja onko saatavilla tarvittaessa lisäresursseja. Tarve riippuu pitkälti siitä, millaisia vastauksia saadaan ja kuinka paljon tulkintaa ne vaativat.

Jos tulee pyyntöjä lisäajalle, tätä voitaisiin antaa viikon verran.

5 Loppuraportti

Käytiin läpi etukäteen lähetetty raporttirunko ja keskusteltiin sisällöstä.

Johdantoon otetaan mukaan EU-ulottuvuus.

Tavoitteena saada raportti ensimmäiseen valmiuskuuntoon viimeiseen kokoukseen mennessä. Lopullisen version valmistuminen siirtynee tammikuulle, koska vuoden vaihteessa on vaikea saada tehtyä.

Esittelytilaisuus ensi vuoden alkupuolella, ei päivämääriä tiedossa, Vakkari käy asiaa läpi Suvi Remeksen kanssa.

Otetaan linkitetty data mukaan tekstiin

Pysyvien tunnusten palvelu (pid.suomi.fi)

- Koodistot, sanastot, tietomallit
- Lajit
- Ontologiapalvelut

PID-verkoston wikin osalta on tarve sisällön päivittämiseen molempiin suuntiin

- Tästä jonkinlainen kooste Petri Roposelta
- URI-uudelleenohjauspalvelu

Tulee väistämättä sekä PID:ejä, että CoolURI:ja (joita ei lasketa pysyviksi tunnisteiksi, mutta joita käytetään paljon). Rajanveto näiden välillä tulee hankalaksi, koska lähtökohtaisesti haluttaisiin suosia pysyviä tunnisteita, mutta käytännössä CoolURI:t ovat toimivia joissain tapauksissa (<https://www.w3.org/Provider/Style/URI>). Jopa EU-tasolla määrätään CoolURI:en käytöstä joissain tapauksissa. Myös esim. MuseumID on käytössä oleva tunniste, joka ei ole "virallinen".

Molempia tapauksia varten on hyvä olla käyttöopastusta.

Miten resoluutiopalvelut tullaan toteuttamaan ja vastuuttamaan?

Todennäköisesti jonkinlainen verkosto, jossa jollain on hallintavastuu, jollain käytännön vastuu.

Mm. OJS-tunnusten (DOI) jakaminen (crossref).

DOI-tunnuksia (objektin tunniste) on käytetty erikoisilla tavoilla (jaettu organisaatioille), jotka eivät mm. resoluoidu kunnolla. Eli tämänkin suhteen tarvitaan ohjeistusta ja suosituksia. Tähän voisi olla kansallisia vastuorganisaatioita (esim. CSC DOI:lle, URN KK:lle).

Pitkäaikaissäilytyksen suhteen oleellista on rajapinta, jossa arkistoitava ja/tai säilytettävä materiaali luovutetaan (KA:lle).

Tunnistekäytäntöjä ei tässä pystytä määrittelemään.

Henkilötunnusryhmästä ei ole vielä mitään sisältöä, ja se tulee menemään pitkälle eteenpäin. Eli henkilötunnukset on rajattu ulos, eikä niistä nyt voida mitään sen parempaa sanoa. Näkökulmana esille, että muita asioita pitää pystyä liittämään henkilöön.

ORCID ja ISN (eli muut henkilöiden tunnisteet) pitäisi olla mukana kuitenkin, vaikka henkilötunnukset ulkona, esimerkkinä tutkijoiden identifiointi. Yhdellä henkilöllä voi olla hyvin montakin erilaista tunnistetta (esim. lääkärit).

Ei pitäisi ajatella vain järjestelmiä, vaan hallinta ja ohjeistus on tärkeässä roolissa. Toiminnallinen näkökulma, ei tekninen.

Käsitteet:

Kolmiyhteys URI-URN-URL voitaisiin piirtää auki kaaviokuvaksi. Hyvä huomioida, että esim. domain-nimet eivät ole pysyviä, koska ne ovat vuokrattavia, ei ostettavia.

ISO 5127:2017 (<https://www.iso.org/standard/59743.html>) mukaan.

Vastuukysymykset:

Hajautettu malli vs. keskitetty malli tai jonkinlainen "hybridi"? Tarvittavat (kansalliset / hallinnonalakohtaiset) "operatiivisen tason" toimijat. Voisiko olla yksi kansallinen "sateenvarjovastuu" (VM?), jonka alla vastuita esim. tunnistekohtaisesti (CSC: DOI, VRK, Kansalliskirjasto)? Tämä olisi ainakin tietohallintolain mukaista. Myös OKM:llä nykyisin aika paljon vastuita. VRK:lla on tärkeä rooli tukipalveluiden tuottajana. KA:lla puolestaan on ainakin toistaiseksi valtaa pysyvän säilyttämisen alueella. EU:n puolelta mm. INSPIRE-direktiivi ja EIF.

Miten otetaan kantaa olemassa oleviin kansallisen tason / hallinnonalojen / organisaatioiden tuottamiin tunnisteisiin ja palveluihin?

Tunnistetyön kytkentä (kansalliseen) tiedonhallinnan kehittämiseen, tietopoliikkaan ja tietoarkkitehtuurityöhön (koordinointi, ohjaus).

Vastaako nykylainsäädäntö tarpeisiin? Entä operatiivisen tason toimijoiden vastuita määrittävä lainsäädäntö, vrt. Kirjastolaki / -asetus sekä Kansalliskirjasto ja kansallinen rooli vs. kirjastoverkko. Lakien valmisteluun liittyvään työhön on juuri tällä hetkellä hyvä aika sanoa sanottavansa, myöhemmin se on hankalampaa

Resoluution kehittäminen voisi olla yksi fokusalue raportissa? Eli että resolvointia kehitettäisiin fiksummaksi.

Käyttövelvoite:

Millainen se voisi olla? Kannattaako siihen ottaa kantaa tässä raportissa?

Velvoite voi olla pysyvien tunnisteiden tuottaminen ja käyttäminen, mutta toisaalta myös muiden tuottaminen tunnisteiden käyttäminen.

Toiminta – työnjako; käyttövelvoite esim. resolvointipalveluille (hallinnonalat) sekä käytäntöjen yhtenäistäminen hallinnonaloilla.

KDK-PAS, ATT-PAS; PID:ien käyttäminen.

Termistöön mikä on tunniste, mikä on koodi, mikä on ikään kuin koodina käytettävä tunnus?

Tunnisteiden "uskottavuus", esim. että on varmasti yksilöivä nyt ja jatkossa. Jos organisaatiot itse myöntävät ja jakavat tunnisteita, niin pitäisi olla ohjeistettuna periaatteet, joilla näin toimitaan (ettei tule tuplia jne). Jos annetaan vastuut jakaa PID:ejä, niin pitää olla koulutus kunnossa (tiedonhuolto, tiedonhuoltoprosessi).

Mitä hyötyä olisi esim. yhteisten diaarinumeroiden käytöstä? Missä tilanteissa nämä hyödyt tulisivat esiin?

- Monitoimijaprosessit, joissa asiakirjoja käsitellään samaan aikaan?
- Linkitetty data, jossa esim. asioita ja asiakirjoja voidaan kohdistaa toisiinsa?

Otettiin esimerkkinä asiakirja, joka menee lausunnoille. Millaisia hyötyjä tässä on yhteisestä tunnisteesta?

Todettiin, että suomi.fi:n Viestit-palvelu korvaa kansalaisen asiointitilin joulukuusta 2017 lähtien.

Keskustelua Mikaelin aiemmin lähettämän mailin pohjalta; mitkä ovat konkreettiset hyödyt PID:ien käytöstä, missä tilanteissa niitä tarvitaan, missä niistä saadaan suurimpia hyötyjä?

Perinteisellä tavalla toimittaessa pysyvistä uniikeista tunnisteista on vain rajoitettu hyöty. Hyödyt tulevat siinä vaiheessa, kun luodaan uusia tehokkaampia ja monipuolisempia palveluita, joiden toteutus ilman näitä tunnisteita olisi hankalaa ja riskialtista.

6 Keskustelu – kehittämistarpeet

Jaettiin seuraaviin osakokonaisuuksiin:

1. Koulutus

Yleistaso vs. operatiivinen taso.
 Erityisesti pitkäaikaisaineiston säilyttäminen.
 Milloin URN/URL, milloin PID?
 Milloin CSC vastaa, milloin Kansalliskirjasto?
 Yhteentoimivuusvälineistön käyttö.

2. Tiedottaminen

Käsitteistö ym. saataville

3. Käsitteistö

Strateginen ohjaus - kansainvälinen käsitteistö pohjana

4. Kytkeä yhteentoimivuusvälineistöön ("Y-väline")

Koulutussisällöt?

5. Suositukset

Olemassa olevien suositusten koonti (esim. JHS)

6. Elinkaari ja käsittelysäännöt

Muodostaminen, (JHS-)suositus (?)

7. Asianhallinta ja asiakirjahallinto

esim. asian pysyvä tunniste + asiaan liittyvien asiakirjojen (diaarien)
pysyvä(t) tunniste(et) + linkitys / linkitetty data

8. Pysyvässäilytys

Pysyvät tunnisteet välttämättömiä - aineisto voitava identifioida
tuplakontrolli, versiointi, versioiden liittäminen toisiinsa

9. Linkitetty data

näkökulma

10. "Asiakaslähtöisyys" (asiakkaan tunnistaminen; viranomaisen vs. "kansalainen")

(Oman) asiointin ja/tai asian / asikirjan etenemisen seuranta eri
viranomaistahoissa

"rajat ylittävä asiointi" (EU-taso)

11. Viranomaisvelvoitteet

Asiointi, tietopyynnöt

Liittyy hallintoon ja hallintaan

Ei tässä ehkä niin paljon lainsäädännön kehittämisen tarpeita

12. "Välittömät tarpeet": keskeiset puutteet nykyisessä palvelukokonaisuudessa

Mitä palveluita puuttuu; resolvointi, tunnistekäytännöt

7 Työnjaon ja aikataulun suunnittelu

Kyselyn aikataulu:

- Kysely liikkeellä
- Vastausaikaa 24.11., mahdollinen jatko aika

Raportti:

- Viedään kokouksen kommenttien pohjalta runkoa eteenpäin

Kokousaikataulu:

- Kolmas kokous pidetään 22.9. klo 09-12
- Neljäs kokous pidetään 19.10. klo 9-12
- Viides kokous pidetään 17.11. klo 9-12
- Päätöskokous pidetään 15.12. klo 12-15

Kokousten teemat

- Kokous 2: Nykytila (1. painopiste, ehkä pienet esittelyt)
- Kokous 3: Käytänteet ja elinkaari
- Kokous 4: Menettelymallit, palvelut, yleistason hallinta ja vastuutahot
- Kokous 5: Kehittämistarpeet (2. painopiste, esim. asia)
 - Asiaan liittyen järjestettäisiin erillinen työpaja syyslokakuussa, työtapana ryhmätyöskentely
- Kokous 6: Koostokokous, raportin viimeistely ja esittely

Mahdollisesti erikseen järjestettävä tilaisuus ensi vuoden puolella.

8 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12:00.

Jakelu Työryhmän varsinaiset jäsenet ja varajäsenet
Tiedoksi Suvi Remes, Anne Kauhanen-Simanainen, Pauliina Komulainen